

ščini. Te zanimive razprave se je od Jugoslovanov udeležil dr. Ferjančič in naglasil posebno potrebo, da se mogoča sklenitev miru naj ne omeji samo na dežele češke krone, ampak raztegne na vse dežele, zlasti na one, v katerih bivajo Jugoslovani, in da se jezikovni odnosi uredijo v smislu § 19 državne osnovne postave.

Jaz se s tem popolnoma strinjam in bi danes prav za prav rad samo dopolnjujoč govoril o onih uzrokih, ki so dozdej pri nas Jugoslovanih ovirali izvršitev člena 19 državne osnovne postave in jo bodo tudi v bodoče ovirali, ako se ti uzroki ne bodo srčno s poti spravili. — Gospoda moja! Zadnje ljudsko štetje dokazuje 1,200.000 Slovencev. Okoli 60.000 Slovencev se je leta 1866. izročilo Lahom, skoro toliko jih biva na Ogerskem, mnogo tisočev pa so pri ljudskem štetju zaplenili, torej šteje naš narod okoli poldrugi milijon duš, je najmanjši vseh slovanskih narodov, vendar pa najčastitljiviši. Kajti v staroslovenskem jeziku sta učila in pisala slovanska sv. apostola Ciril in Metod, ustanovnika slovanske književnosti in krščanske omike. V tem starem slovenskem jeziku se še danes obhaja najsvetejša skrivnost krščanstva, namreč mašna daritev; toda naše ljudstvo je to pozabilo. Vsled neugodnih časov smo prišli med tri mogočne, zmagovalne narode: Nemce, Lahe in Madjare.

Zé pred več nego 1100 leti smo zgubili državno neodvisnost. Z drugim slovanskim svetom smo si v zvezi le na jugovshodu po Hrvatih. Nedostaje nam vsaka cerkvena in politična celokupnost, razdeljeni smo na dve nadškofiji in osem upravnih pokrajin, v katerih nas, izvzemši Kranjsko, tlačijo večine narodnih nasprotnikov. Nismo imeli nobenega plemstva, nobenega meščanstva, končno smo postali majhen, tujim fevdnim gospodom podložen kmečki stan in naš jezik se je glasil samo v kmečkih hišah. Celó duhovništvo nam je bilo tuje, bilo je nemško ali laško. Zdelo se je, da je narod zgubljen, toda zdelo se je samo tako. Slovenski kmet je ohranil in obranil zadnje iskre narodnega ognja, dokler ni narodna misel Evrope prehodila. Narodna misel je zavzela v kratkem času ves slovenski narod in ga vzbudila k novemu narodnemu življenju. Iz lastne moči, po lastnem trudu smo začeli neizrekljivo zanemarjeni jezik čistiti, njegovo razmerje do drugih slovanskih jezikov določevati, novo narodno književnost ustanavljati s spretnim časnikarstvom. Nastalo je slovensko razumnništvo, zdaj študira toliko slovanskih mladeničev na srednjih in velikih šolah, da, ko bi bilo v naši moči, bi lahko v vseh upravnih službah na Slovenskem nastavili svoje ljudi. Nastalo je tudi slovensko meščanstvo, kajti skoro vsa kranjska mesta, tudi deželno glavno mesto Ljubljana, imajo slovenske zastoje. Dalje so od nas ustanovljene slovenske hranilnice in posojilnice nas rešile pritiska tujega kapitala. To smo v primeroma kratkem času dosegli brez tuje pomoči, brez državne podpore, večkrat proti volji države in v vojski z njenimi služabniki.

Pri tem so nas naši narodni nasprotniki vedno napadali, zaničevali in preganjali. Zakaj pa to danes pravim? Da dokažem, da je slovensko ljudstvo čvrsto in krepko ter vredno, biti enakopraven ud med avstrijskimi narodi. Vendar pa se temu ljudstvu odreka, kar vsem narodom državna osnovna postava jamči, in zakaj? Predno na to odgovorim, še eno misel! Slovenski narod je res najmanjši od vseh slovanskih narodov, ali prvi, ki je prišel pod žezlo vladarske hiše Habsburške. Več nego 600 let služimo tej vladarski hiši zvesto in požrtvovalno, kakor ne kmalu kak drug narod cesarstva. Plačujemo davek, dajemo vojaških novincev primeroma ravno toliko, ko Nemci in Lahi.

Zakaj pa z nami v narodnem oziru drugače ravna, kakor s temi, zakaj nam to zadržujejo, kar se drugim

tako radovoljno deli? Zakaj nam našo 600 letno zvestobo plačujejo z najkrutejšim nasilstvom na narodnem polju? Kdo je tega kriv? Morda krona? Ne, ona hoče mir. Morda narodi, ki so naši sosedi? Pravim: Ne, kot taki ne, ampak posamezne njihove stranke, in zdaj bom odgovoril: Pravim, glavna krivda, da se pri nas Slovincih ne izvede člen 19, zadeva nemško-liberalno stranko, od nje odvisna ministerstva in vladne uradnike.

(Dalje prih.)

Cerkvene zadeve.

† Janez Vraz, bivši nadučitelj.

Moj oče so se narodili dne 23. marcija 1811, leta 1827. so postali podučitelj v Jarenini, l. 1830. pri Sv. Lenartu v Slov. gor., l. 1836. nadučitelj pri Sv. Lovrencu pri Ptuju in leta 1842. nadučitelj pri Sv. Marjeti ob Pesnici, kjer so učili 36 let, do leta 1880., ko so stopili v stalni pokoj in postali častni srejnčan. V vsem so bili učitelj 53 let, torej več, nego pol stoletja.

Bili so pravi učitelj, ljubeč mladež, ko svoje lastne otroke; verni učitelj so bili, učeč v besedi in dejanju, kazaje na življenje svetnikov, iz kojega so odlomke vsaki dan brali ter to potem podajali otrokom. Bili vsaki dan v cerkvi pri sv. maši. Ako so se kdaj sešli z milostnim škofom, nikdar niso opustili, da ne bi prosili višjepastirskega blagoslova, duhovnike so častili, ljubili, iskali. Sv. rožni venec jim je bil vedni spremljevalec, sploh bili so z vsemi ljubeznivi. Do svojega pokoja so bili vedno cerkveni organist.

Zadnjič so bili v postelji 16 tednov, dasi niso čutili nobene bolezi ali kakih bolečin, dali se večkrat prevideti s sv. zakramenti za umirajoče, dočakali so redko starost 86 let. Prej zmiraj veselega zdravja, so zahtevali na zadnje sami mrtvaško svečo ter so mirno zaspali v Gospodu dne 2. decembra po noči ob 11. uri. Sodijo, da jim je delež med svetniki.

Srčno hvalo sem dolžen onim, ki so se pogreba udeležili dne 5. decembra, in sicer prečastitemu gospodu kanoniku in stolnemu župniku, ki so blagovolili v cerkvi imeti govor za rajnim očetom ter voditi pogreb, č. g. župniku domačemu za vse dobrote; dalje gospodom učiteljem, ki so rajnemu očetu mnogobrojno skazali zadnjo čast ter ganljivo peli pri hiši, v cerkvi pri sv. maši in na gomili; slednjič vsem znancem za spremljevanje do mirodvora. Vsem prijateljem pa priporočam rajnega očeta v pobožni spomin. Sveti jim večna luč!

Župnik J. Vraz.

Gospodarske stvari.

Slovenec k Slovenen, kristjan h kristjanu!

Ko bi mogel ta klic zakričati tako glasno, da bi ga slišali vsi Slovenci od tužnega Prekmurja do obal jadranskih, pa od strmih gor koroških do vinorodne Hrvaške; zraven pa bi mogel učiniti, da klic ne bi ostal »glas upijočega v puščavi«, temuč se povsod dejanski spolnjeval, storil bi s tem slovenskemu narodu velikansko dobroto. Izginil ali utihnil bi ošabni tujec, ki moti nevedno ljudstvo in seje razpor; umolkniti bi moral tudi vsak slovenski janičar, ki se štuli sedaj s tujim perjem in pajdaši se s tujcem! S kratka, ta edini klic bi lahko napravil toliko zaželjeni čudež, spraviti od nas borbe in neslogo, ter zjediniti naš narod pod jeden prapor!

Ako me vprašaš, dragi čitatelj, kdo je kriv, da med slovenskim ljudstvom ni miru, temuč veden prepír? Odgovarjam ti naravnost: Mi vsi Slovenci smo temu krivi! Mi vsi namreč gojimo na lastnih prsih črva, kateri dan na dan gloda jabelko sloge in zadovoljnosti med nami. Tak črv je vsaki tujec, ki, nasičen in odebelen od slovenskega kruha, maha sedaj po tem le ljudstvu, med katerim se redi. Njega posnema žalibog marsikateri domačin, kateri s tem izda slovensko mater, ker zaničuje vse, kar je njenega. Proč z njima, in zasijalo nam bo solnce miru in pravice!

Rekel sem, da vsi smo krivi tega ptujega greha, ker redimo tujo ošabnost in domačo prevzetnost. Žalibog da ne morem te besede preklicati. Le poglejmo naše nasprotnike, od debeluhastega odvetnika do jezikavega kramarja, od česa se neki živi ta sodrga? Od žuljev svojih rok gotovo ne, ker dela se izogiblje, temuč živi in pita jo nevedno ljudstvo naše. Pravim nevedno, s tem pa ne mislim samo priprostega kmeta, temuč izvzeti ne morem tudi izobraženih. Kar nosi kože nemškutarije pri nas, spada večinoma obrtnemu in trgovskemu stanu. In ta dva stanova sama ob sebi ne moreta živeti, temuč njun živelj izhaja od drugih stanov. Odpade-li ta živelj, stajala se bosta ona, enako rosi, kadar prisije gorko solnce!

Morda si misli kdo, te besede mi narekuje golo sovraštvo ali zavist. Nikakor ne, ampak edino posnemanje naših nasprotnikov. Oni se povsodi drže označenega gesla: Svoji k svojim. Od mnogih naj navedem le jeden vzgled: V Slov. Gradcu biva že dolga leta pošten moč, Avg. Günthner, kot svečar, medicinar in gostilničar. Ime mu je sicer nemško, ali kdor moža pozna, vé, da je poštenjak, kakor kristjan, tako tudi kot prijatelj našega ljudstva. On je pri zadnjih deželnozborskih volitvah storil velik greh, takšen, da so si ga nasprotniki na večno zapomnili, namreč nastopil je kot kandidat naše stranke. S tem pa je dregnil v sršenovo gnezdo, da so nasprotniki nakrat pretrgali vse zveze z njim. Mož čuti škodo v svoji obrti, ker se je pokazal poštenjaka, in kdo mu je dolžen jo povrniti? Nihče drugi, nego ta, za katerega pravice se je on postavil, ta pa je slovenski narod! Kar mu nasprotniki hočejo škodovati, to naj mi popravimo, da si ohranimo ta steber!

Bliža se nam čas, ko se bodo naše cerkve za čast božjo oskrbele z novimi svečami. Ta dar polaga, evangelijski udovi enako, na oltar naše revno ljudstvo. Torej Bog hoče daru od našega ljudstva, mar ni tudi njegova volja, da ta predmet žgavne daritve izdeluje krščanska roka? Ali morda ne greš v tem nekatere župnije, oziroma njih predstojniki, ki naročujejo takšno blago pri tujcu, dostikrat pri nekristjanu? Gotovo to ni volja božja, pa tudi narodova ni, da bi se tujec z njegovimi darovi podpiral!

In kateri obrtnik pa se bo še upal na svetlo za naše pravice, ako vé, da gre s tem v lastno pogubo? Gotovo je to največja krivda naša, da ne podpiramo svojih obrtnikov ter s tem jim ohranimo narodni ponos! Popravimo to v prihodnje, da si vzgojimo tako rekoč tudi v tem stanu lastne sinove, Bogu na čast in narodu v prid!

Pohorski.

Sejmovi. Dne 19. decembra v Teharjih in Brezicah. Dne 21. dec. na Laškem. Dne 24. dec. na Bregu pri Ptujju (za svinje.)

Dopisi.

Z Remšnika. (To in ono.) Prijetno mrzlo vreme imamo na Remšniku. Pri Sv. Pongracu in sploh po

Radlu je prijetno in spomladna toplota. Sneg je skoro zginil, le na zavrtnih krajih bo ležal do marcija. Letina ne bi bila slaba, ako bi nam bil veter prizanašal, ki je več ko polovico zrnja iz snopov strosil. Toča še ni toliko škodovala, pa le veter je polovico iz klasovja otepel tako, da je njiva bila popolnoma zelena kakor, kjer se naseje. Krompir, v pešnati zemlji in ob pravem času okopan, bil je lep. Živinska bolezen na gobcu in na parkljih je v tem okraju napravila nekako denarno sušo. Tudi lesena cena je letos slaba. Šilhar bi radi drago prodali, pa ker je le precej rezen, se dobi po 17 do 20 kr. liter. Pripoveda se, da ne bo trpežen, posebno kateri je rano pobran, kajti ob Terezijinem okoli 15. oktobra bile so jagode tako trde, da bi lahko z njimi mesto svinca zajce streljal; torej ni mogoče misliti na prav dober in okusen šilhar. Vetrov je bilo sicer veliko, a ne v pravem času; če pa šilharski vinogradi ne dobijo toplega vetra meseca septembra, oktobra, je vino kislo in slabo, netrpežno. — Na Remšniku že 15 let ni bilo g. kaplana, torej le eno sv. opravilo ob nedeljah in praznikih; letos pa smo bili tako srečni, da so prišli g. Valentin Krajnc zopet k nam, kjer so bili pred 20 leti skozi pet let kaplan. Veselje so nam napravili, ker imamo zdaj dvojno sv. opravilo, da lažje vsi pridejo k službi božji, vendar žalost nas navdaja, ker so hudo zboleli, v nedeljo le komaj sv. opravilo imajo.

Iz Lesičnega pri Pilštanju. (Različne stvari.) Prve dni decembra smo pokopali na Pilštanju najstarejšega moža naše župnije, Janeza Žureja z Gubnega. Rojen je bil pokojnik leta 1800, dne 14. decembra, torej malone 96 let star. Živel je celo življenje zmerno in četrto zapoved je na tanko spolnjeval. — Vina imamo še v naši župniji zelo veliko, a kupcev nam manjka. Sicer je prišel neki trgovec iz Maribora in je pobral vso hujšo belo kiselico, a rudeče in slajše je zavrgel. Pred kakimi 14. dnevi bil je tukaj tudi žid iz Sopronja na Ogerskem in je pokupil, kar je bilo kislejega in cenejega. Plačeval je po 5 gld., nič več in nič manj, bodisi vino kakoršnokoli. Ostala pa so nam še boljše vina, sicer bolj »friška«, a vendar pristna in zdrava. Ubogi vinogradarji težko pričakujejo kupcev, ker jim primanjkuje živeža in obleke. Pa le redko kdo zamore k nam priti, ker smo od železnice silno oddaljeni in ako še kdo kaj prodaja, težko do železnice spravi. Cesta čez Prevorje, Košnico v Šentjurij ob južni žel. bila bi krvava potreba za naš kraj, da bi se ljudstvo vsaj nekoliko opomoglo. Obžalovanja vredno je, da slavna okrajna zastopa kozjanski in šmarijski nekako po očimsko z nami ravna in v tej reči ničesar ne ukreneta.

Iz Mozirja. (Vrl mož preminol!) V soboto smo izročili materi zemlji obče ljubljenega tržana, gosp. Iv. Konečnika. Bil je mož bistrega uma in zdravega humorja. Ako si se hotel razvedriti, užil si pri blagem rajniku veselega razvedrila. Že nekaj let je bolehal na vodeniki; vest o smrti torej ni bila nepričakovana, a vendar je pretresla vse občinstvo. Ko je v sredo večer zadonel glas zvoná ter naznanjal, da se ponese presv. popoščica blagemu bolniku, ves trg je zablesketal v svetlih lučicah ter je procesija vernikov spremila g. duhovnika v hišo bolnika. Ta večer je pričal, da je prebivalstvo našega trga verno. — Veličasten je bil pogreb; udeležila se je šolska mladina, celi občinski svet, na čelu mu župan, g. Ant. Goričar, kot posebni rajnikov prijatelj; mnogo pa tudi drugih odličnjakov iz bližine. Z ljubljanim rajnim je legel v grob mož stare korenine, kakoršnih trg Mozirje le še malo šteje. Sveti mu večna luč!

Iz Celja. (»Národni dom«) bode v kratkem zgotovljen. Sicer se ne more gledé stavbe in dobrega ukusa nič oporekati, ali druga napaka je, katera se ne